

Social 2

Dato: juni 2021

Praksisnotat om helbredstillæg og personligt tillæg

Indhold

- I. Indledning
- II. Lovgrundlag
- III. Generelt
- IV. Personkredsen for personligt tillæg og helbredstillæg og udvidet helbredstillæg.
- V. Betingelser for personligt tillæg, herunder rådighedsberegning
- VI. Betingelser for helbredstillæg og udvidet helbredstillæg
- VII. Principafgørelser
- VIII. De konkrete sager

I. Indledning

Emnet for temamødet er personligt tillæg, helbredstillæg og udvidet helbredstillæg.

Personligt tillæg er en subsidær ydelse, der kan bevilges til dækning af rimelige og nødvendige udgifter, når pensionistens økonomiske behov ikke kan afhjælpes gennem egne midler eller støtte efter anden lovgivning. De økonomiske forhold er afgørende for, om borgeren er berettiget til personligt tillæg.

Helbredstillæg er et særligt tilskud til folkepensionister og førtidspensionister tilkendt pension efter reglerne fra før 2003 med begrænsede indtægter ved siden af pensionen og med begrænset formue. Kravet for helbredstillæg forudsætter tilskud via sundhedsloven (sygesikringstilskud).

Udvidet helbredstillæg kan også tildeles ovennævnte gruppe borgere til dækning af udgifter til briller, tandproteser og fodbehandling, som borgeren ikke kan få tilskud til efter sundhedsloven. For at være berettiget skal den personlige tillægsprocent være større end 0. Tilskuddet er et engangsbeløb, og borgeren skal søge om det, inden borgeren bestiller eller får udført behandlingen.

II. Lovgrundlag

Lov om social pension (pensionsloven), jf. seneste lovbekendtgørelse nr. 234 af 12. februar 2021 og Lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension, jf. seneste lovbekendtgørelse nr. 233 af 12. februar 2021.

Uddrag af pensionsloven:

§ 14, stk. 1

Personligt tillæg kan udbetales til folkepensionister, hvis økonomiske forhold er særlig vanskelige. Kommunen træffer afgørelse herom efter en nærmere konkret og individuel vurdering af pensionistens økonomiske forhold.

§ 14a, stk. 1

Kommunalbestyrelsen yder helbredstillæg til betaling af pensionistens egne udgifter til ydelser, som regionsrådet yder tilskud til efter sundhedslovens kapitel 15, kapitel 15 a og kapitel 42, jf. dog stk. 2. Tillæg til medicinudgifter beregnes i forhold til tilskudsprisen efter kapitel 42 i sundhedsloven. Helbredstillægget beregnes i forhold til 85 pct. af pensionistens egen andel af udgiften.

§ 14a, stk. 4

Der ydes desuden helbredstillæg til betaling af pensionistens egne udgifter til tandproteser, briller og fodbehandling, såfremt kommunen vurderer, at udgiften er nødvendig. Tillægget beregnes i forhold til 85 pct. af pensionistens egen andel af udgiften. Kommunen kan indgå prisaftaler med leverandører af tandproteser, briller og fodbehandling, og det er den aftalte pris, der lægges til grund for beregningen af helbredstillæg. Pensionisten kan frit vælge en anden leverandør end den eller de leverandører, kommunen har indgået prisaf tale med. Har kommunen ikke indgået en prisaf tale, beregnes helbredstillægget i forhold til den faktiske pris på den nødvendige udgift.

Uddrag af lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension:

§ 17, stk. 2

Personligt tillæg kan udbetales til pensionister, hvis økonomiske forhold er særlig vanskelige. Kommunen træffer afgørelse herom efter en nærmere konkret og individuel vurdering af pensionistens økonomiske forhold.

§ 18, stk. 1

Der ydes helbredstillæg til betaling af pensionistens egne udgifter til ydelser, som den offentlige sygesikring yder tilskud til efter lov om offentlig sygesikring, jf. dog stk. 2. Tillægget beregnes i forhold til 85 pct. Af pensionistens egen andel af udgiften.

§ 18, stk. 4

Der ydes desuden helbredstillæg til betaling af pensionistens egne udgifter til tandproteser, briller og fodbehandling, såfremt kommunen vurderer, at udgiften er nødvendig. Tillægget beregnes i forhold til 85 pct. af pensionistens egen andel af udgiften. Kommunen kan indgå prisaftaler med leverandører af tandproteser, briller og fodbehandling, og det er den aftalte pris, der lægges til grund for beregningen af helbredstillæg. Pensionisten kan frit vælge en anden leverandør end den eller de leverandører, kommunen har indgået prisaf-tale med. Har kommunen ikke indgået en prisaf-tale, beregnes helbredstillægget i forhold til den faktiske pris på den nødvendige udgift.

III. Generelt

I dette afsnit er de relevante afsnit fra vejledningen til pensionslovens kapitel 12 om personligt tillæg og kapitel 15 om helbredstillæg og vejledning til lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension gengivet.

De relevante afsnit fra vejledningerne er gengivet, da de giver en god generel beskrivelse af reglerne, og der ikke er noget i vejledningerne, som er i strid med Ankestyrelsens praksis.

Det skal dog bemærkes, at nogle af de principafgørelser, som der er henvist til i vejledningerne, nu er ophævede og indarbejdet i nyere principafgørelser. De er således stadig udtryk for praksis, men er blot erstattet af nyere afgørelser.

Vejledning om folkepension efter lov om social pension, nr. 5553 af 31. august 2007

Kapitel 12 om personligt tillæg, lovens § 14, stk. 1

Konkret, individuel afgørelse

77. Kommunen skal træffe afgørelse om personligt tillæg efter en nærmere konkret, individuel vurdering af pensionistens økonomiske forhold. Der skal i hver enkelt sag foretages en samlet vurdering af pensionistens økonomiske forhold - dvs. en samlet vurdering af indtægtsforholdene, herunder størrelsen af den sociale pension, og alle andre indtægter og formue - sammenholdt med størrelsen af de rimelige og nødvendige udgifter.

Størrelsen af indtægt eller formue kan herunder vurderes i relation til det formål, der søges om personligt tillæg til at dække. Men det er ikke afgørende, hvilken udgift pensionisten anmoder om at få dækket via personligt tillæg, men om pensionisten har mulighed for at afholde de nødvendige og rimelige udgifter vurderet i forhold til indtægter og formue.

Kommunen skal således ved hver enkelt ansøgning om personligt tillæg foretage en nærmere individuel vurdering af, om pensionisten ved en rimelig tilrettelæggelse af sin økonomi selv burde kunne afholde den udgift, som pensionisten søger personligt tillæg til at dække. Først når kommunen efter en samlet vurdering finder, at pensionistens økonomiske forhold er særlig vanskelige, træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om tildeling af personligt tillæg.

Ankestyrelsens har truffet følgende principafgørelser:

I kommunens vurdering af pensionistens økonomiske forhold kan hverken bistands- eller plejetillæg generelt holdes udenfor, se SM P-2- 96, derimod indgår en likvid formue i form af godtgørelse for varigt men ikke i den samlede økonomiske vurdering, se SM P-2-00.

Løbende ydelse

78. Personligt tillæg kan ydes som et engangsbeløb eller som en løbende ydelse, hvis betingelserne ved hver udbetaling fortsat er til stede. Træffer kommunen afgørelse om at yde personligt tillæg som en løbende ydelse, skal kommunen følge pensionistens forhold, f.eks. ved samtidigt med afgørelsen at fastsætte tidspunkt for ny vurdering af sagen.

Kapitel 15 om helbredstillæg

Generelt om helbredstillæg

101. Helbredstillæg omfatter to typer tillæg, det almindelige helbredstillæg efter § 14 a, stk. 1-3, og det udvidede helbredstillæg efter § 14 a, stk. 4.

Det almindelige helbredstillæg, § 14 a, stk. 1-3

Kommunen kan yde tillæg til dækning af pensionistens egne udgifter til ydelser, som regionsrådet yder tilskud til efter sundhedslovens kapitel 15 og kapitel 42. Helbredstillægget kan således ydes til dækning af visse typer medicin samt forskellige behandlinger og undersøgelser ved tandlæge, fysioterapeut, psykolog, fodterapeut og kiropraktor.

Det udvidede helbredstillæg, § 14 a, stk. 4

Kommunen kan yde tillæg til dækning af pensionistens egne udgifter til tandproteser, briller og fodbehandling, såfremt kommunen vurderer, at udgiften er nødvendig.

De grundlæggende vilkår for udbetaling af begge typer helbredstillæg er, at

- pensionisten skal ansøge om tillæg
- tillægget beregnes i forhold til 85 % af pensionistens egen andel af udgiften
- den likvide formue er mindre end 58.200 kr.
- tillægget udbetales på grundlag af den personlige tillægsprocent

Helbredstillægget ydes således målrettet til de pensionister, der har helbredsrelaterede udgifter, men begrænsede indtægter og begrænset likvid formue ved siden af pensionen.

IV. Personkredsen for personligt tillæg, helbredstillæg og udvidet helbredstillæg

Personkredsen for hjælp i form af personligt tillæg er folkepensionister eller førtidspensionister fra før 1. januar 2003, der er særligt økonomisk vanskeligt stillet.

Kommunen fastsætter et rådighedsbeløb, som borgeren kan leve for. Hvis borgeren har over dette fastsatte rådighedsbeløb skal borgeren bruge overskuddet til dækning af sine udgifter, inden borgeren er berettiget til personligt tillæg.

Personkredsen for hjælp i form af helbredstillæg eller udvidet helbredstillæg er folkepensionister eller førtidspensionister fra før 1. januar 2003, og som bor eller opholder sig i Danmark, og har begrænset indkomst eller formue ved siden af sin pension.

V. Betingelser for personligt tillæg, herunder rådighedsberegning

Kommunen skal ved hver enkelt ansøgning om personligt tillæg foretage en nærmere individuel vurdering af, om pensionisten ved en rimelig tilrettelæggelse af sin økonomi selv burde kunne afholde den udgift, som pensionisten søger personligt tillæg til at dække. Først når kommunen efter en samlet vurdering finder, at pensionistens økonomiske forhold er særlig vanskelige, træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om tildeling af personligt tillæg.

Der er ikke afgørende, hvilken udgift pensionisten anmoder om at få dækket via personligt tillæg, men om pensionisten har mulighed for at afholde de nødvendige og rimelige udgifter vurderet i forhold til indtægter og formue.

En pensionist er særligt økonomisk vanskeligt stillet, hvis pensionisten ikke har et månedligt rådighedsbeløb, som overstiger kommunens rådighedstakst, hvis pensionisten skal afholde den udgift, der ansøges om. En pensionist skal sikre sig, at udgifterne, som pensionisten påtager sig, kan afholdes af dennes indtægter. Pensionisten anvender sine indtægter på nødvendige udgifter til dennes forsørgelse forud for andre udgifter.

Rådighedsberegning

Rådighedsbeløbet fastlægges med udgangspunkt i de månedlige nettoindtægter fratrukket de rimelige og nødvendige faste udgifter. Rådighedsbeløbet skal dække udgifterne til mad, tøj og andre udgifter.

Når kommunen foretager en vurdering af hvilke rimelige udgifter, som kan medtages i pensionistens budget, skal de foretage en konkret og individuel vurdering af pensionistens forhold. Som udgangspunkt kan følgende udgifter medtages i et rimeligt budget;

- Boligudgifter
- El/varme (forbrugsafgifter)
- Abonnement til TV, Telefon og Internet (ikke forbrug)
- Indboforsikring
- Udgifter til bil kan medtages, hvis det er afgørende, at pensionisten har bil
- Gæld opstået på grund af tidligere afgørelser
- Gældssanering kan under visse omstændigheder medtages.

Som eksempler på udgifter, der som udgangspunkt ikke medregnes, kan nævnes udgifter til håndkøbsmedicin, afdrag på gæld, kabel-tv, ulykkesforsikring og privatskole.

VI. Betingelser for helbredstillæg og udvidet helbredstillæg

Pensionisten skal ansøge om helbredskort hos Udbetaling Danmark, som beregner borgeres personlige tillægsprocent. Tillægsprocenten beregnes på baggrund af pensionistens indkomst og formue. Borgeren skal ikke søge om hjælp til behandling, der er dækket af almindelig helbredstillæg. Ved udvidet helbredstillæg er det en betingelse, at borgeren ansøger inden det ansøgte behandling påbegyndes.

Kommunen vurderer herefter, om den ansøgte udgift er omfattet af de udgifter, som kan dækkes af helbredstillæg eller udvidet helbredstillæg. Det bevilgede helbredstillæg eller udvidet helbredstillæg beregnes herefter på baggrund af pensionistens personlige tillægsprocent.

Med almindeligt helbredstillæg kan borgeren få tilskud til medicin, tandlæge, høreapparat, fysioterapi, fodterapi, psykologhjælp og kiropraktorbehandling, hvis der kan gives tilskud til behandlingen efter sundhedsloven. Når borgeren har et helbredskort, skal borgeren ikke søge om tilskuddet.

Med udvidet helbredstillæg kan borgeren få tilskud til tandproteser, briller og fodbehandling, som borgeren ikke kan få tilskud til efter sundhedsloven. Borgeren får tilskuddet som et engangsbeløb og skal søge om det, inden borgeren bestiller eller får udført behandlingen. Kommunen kan indgå en prisaftale med en bestemt leverandør. Hvis kommunen har indgået en prisaftale i forhold til den hjælp, borgeren søger om, kan borgeren kun få dækket op til 85 pct. af den pris, der er aftalt i prisaftalen.

Helbredstillæg og udvidet helbredstillæg dækker højst 85 % af den samlede udgift.

Kommunens læge- og tandlægekonsulenters udtalelser er rådgivende. Kommunen kan således ikke alene lægge vægt på konsulenternes udtalelser, uden at være i dialog med borgerens egen læge eller tandlæge. Vi henviser til vores principmeddelelse 106-15.

VII. Principafgørelser:

Personligt tillæg:

Principmeddelelse 34-19:

Personligt tillæg kan udbetales til pensionister, hvis økonomiske forhold er særlig vanskelige. Kommunen træffer afgørelse efter en nærmere konkret og individuel vurdering af pensionistens økonomiske forhold.

Pensionistens økonomiske forhold findes ved at udregne pensionistens rådighedsbeløb.

Rådighedsbeløbet beregnes ved at trække pensionistens og en eventuel ægtefælles månedlige rimelige, faste udgifter fra nettoindtægten. Hvis kommunen har fastsat et vejledende rådighedsbeløb, skal det danne udgangspunkt for, om pensionisten er berettiget til personligt tillæg.

En samlevers indtægter og udgifter indgår ikke i den økonomiske vurdering af, hvorvidt en pensionist har ret til personligt tillæg, da der ikke er gensidig forsørgelsespligt mellem samlevende.

Selvom samlevende ikke skal forsørge hinanden efter reglen om personligt tillæg, har samlevende normalt udgifter, som relaterer sig til husstanden, og som de samlevende er fælles om at afholde (fællesudgifter). Det vil typisk være boligudgifter i form af husleje, el, vand og varme. Pensionisten kan alene få medregnet sin andel af de fælles udgifter ved beregningen af pensionistens rådighedsbeløb. Udgangspunktet er, at fællesudgifter skal deles ligeligt.

Udgangspunktet for deling af fællesudgifter kan fraviges. Et andet eksempel kan være, at samleveren ikke er medejer af boligen og dermed ikke hæfter for den gæld, der er knyttet til boligen.

Personlige udgifter såsom pensionistens medicinudgifter, skal samleveren ikke medvirke til at betale.

Nødvendige personlige udgifter skal medtages med det fulde beløb ved beregningen af pensionistens rådighedsbeløb.

Principmeddelelse 6-19:

Kommunen kan give afslag på transgbestemt hjælp i særlige tilfælde, hvis borgeren selv er i stand til at afholde den ansøgte udgift. Det gælder også, hvis udgiften kun kan afholdes ved at udnytte en kredit, optage et lån eller indgå en afdragsordning.

Kommunen kan ikke uden videre lægge til grund, at borgeren kan udnytte en kredit, optage et lån eller indgå en afdragsordning. Det er en del af sagens oplysning. Kommunen skal indhente oplysninger fra borgeren, om borgeren har kredit- eller lånemuligheder.

Det er, uden betydning, om der er tale om en trækningsret på en kassekredit, et banklån, lån fra venner eller familie, eller om der er tale om en afdragsordning med eksempelvis et forsyningsselskab, tandlægen eller en udlejer. Det afgørende er, at muligheden for udnyttelse af en kredit, et lån eller en afdragsordning, efter en konkret vurdering, er en realistisk mulighed for borgeren.

Realistisk mulighed

I vurderingen af, om en afdragsordning, kredit- eller lånemulighed er realistisk, skal det indgå, om borgeren kan afholde kredit- og låneomkostningerne samt betale afdragene. Den tidsmæssige udstrækning og beløbets størrelse, sammenholdt med den pågældendes økonomi skal også indgå i vurderingen. Kommunen skal derfor beregne borgerens rådighedsbeløb.

Rådighedsbeløbet findes ved at trække borgerens og en eventuel ægtefælles månedlige rimelige, faste udgifter fra nettoindtægten. Har kommunen fastsat et vejledende rådighedsbeløb, skal det danne udgangspunkt for, om der er tale om en realistisk kredit- eller lånemulighed.

Udgiften er afholdt efter ansøgningstidspunktet

Hvis den ansøgte udgift er afholdt efter ansøgningstidspunktet, uden oplysninger om, hvordan borgeren har dækket sit behov, kan der ikke gives afslag på transbestemt hjælp alene med den begrundelse, at borgeren selv har afholdt en del af eller hele udgiften.

En ansøger kan godt helt eller delvist opfylde de økonomiske betingelser for transbestemt hjælp, selv om ansøgeren helt eller delvist har afholdt en udgift efter ansøgningstidspunktet.

Borgeren kan eksempelvis have anvendt midler, der ellers skulle have været brugt på andre mindre truende udgifter, som betragtes som rimelige ved en rådighedsberegning eller have anvendt midler fra rådighedsbeløbet, der skulle dække rimelige udgifter, eksempelvis til kost og andre fornødenheder.

Hvis kommunen i forbindelse med oplysning af sagen bliver bekendt med, at den ansøgte udgift, helt eller delvist, er afholdt, er oplysningen om, hvordan udgiften er blevet dækket, en del af sagens oplysning.

Forholdene på afgørelsestidspunktet

Bevilling af hjælp i særlige tilfælde forudsætter, at der er et forsørgelsesbehov, der ikke kan dækkes på andre måder end ved bevilling af hjælp. Det er ikke tilstrækkeligt for bevilling af hjælp i særlige tilfælde, at borgeren opfylder betingelserne på et tidspunkt undervejs i ansøgningsforløbet. Det er også en betingelse, at der er et forsørgelsesbehov på udbetalingstidspunktet.

Det forhold, at borgeren mellem ansøgningstidspunktet og kommunens afgørelsestidspunkt, får udbetalt beløb, der skal dække den løbende forsørgelse, vil ikke alene kunne begrunde, at der ikke er et behov for hjælp i særlige tilfælde, på afgørelsestidspunktet. Der skal således foretages en konkret vurdering af, om udbetalingen af forsørgelsesydelsen - ud over at dække forsørgelsen - også kan afhjælpe det konkrete behov for hjælp i særlige tilfælde.

Afgørelsestidspunktet er det tidspunkt, hvor kommunen, efter oplysning af sagen, træffer sin (første) afgørelse, og ikke det tidspunkt, hvor kommunen genvurderer sagen. Kan kommunen først i forbindelse med genvurderingen foretage en reel vurdering af ansøgningen, fordi borgeren først i forbindelse med klagen og genvurderingen medvirker til sagens oplysning, kan kommunens genvurdering undtagelsesvist betragtes som afgørelsestidspunktet.

Borgeren har optaget lån på eget initiativ

Hvis borgeren på eget initiativ optager et lån for at afholde den ansøgte udgift, kan der normalt gives afslag på hjælp alene med den begrundelse, at borgeren selv er i stand til at afholde udgiften. Dette gælder også, hvis borgeren låner pengene fra familie eller venner.

Når et lån er optaget på borgerens eget initiativ, skal kommunen normalt ikke foretage en vurdering af, om det er realistisk, at borgeren kan tilbagebetale lånet som aftalt med långiveren. Kommunen kan dog som hidtil, undtagelsesvis yde hjælp til en enlig eller en familie ved at betale truende gældsposter.

Oplysninger, der fremkommer efter afgørelsestidspunktet

Hvis en borger klager over en afgørelse, har kommunen pligt til at genvurdere afgørelsen. Ved genvurderingen skal kommunen forholde sig til de oplysninger, der allerede er på sagen og klagens indhold. Kommunen skal også inddrage og indhente nye faktiske oplysninger, i det omfang klagen giver anledning til det. Kommunen skal derefter tage stilling til, om der er grundlag for at give borgeren helt eller delvist medhold i klagen, eller om afgørelsen skal fastholdes.

Det betyder, at kommunen ved genvurderingen, skal inddrage nye faktiske oplysninger for eksempel om, at ansøgeren på eget initiativ har optaget lån eller andre væsentlige, faktiske ændringer i borgerens forhold efter kommunens afgørelsestidspunkt.

Inddragelse af nye faktiske oplysninger kan betyde, at forudsætningerne for at yde hjælp ikke længere er opfyldt, fordi borgerens situation er genoprettet, eller fordi grundlaget for at yde hjælp til det ansøgte formål af andre årsager ikke længere er til stede.

Har borgeren, i tidsrummet frem til genvurderingen, optaget lån på eget initiativ eller på anden måde skaffet midler, der kan dække den ansøgte udgift, skal kommunen inddrage disse oplysninger ved genvurdering af sagen.

Har kommunen bevilget hjælp, kan kommunen være berettiget til at tilbagekalde bevillingen helt eller delvist, hvis forudsætningerne for at yde hjælpen er bristede, eksempelvis fordi borgeren på eget initiativ har optaget lån, der kan dække den ansøgte udgift.

Kommunen har pligt til at yde råd og vejledning

Kommunen har pligt til, at yde en borger, der henvender sig, nødvendig råd og vejledning. Kommunen har kun pligt til at vejlede, hvis der er en anledning til det.

Vejledningspligten om låneoptagelse på eget initiativ opstår ikke alene ved en ansøgning om transbestemt hjælp. Modtager kommunen, forud for eller under behandling af sagen, konkrete oplysninger om, at borgeren har mulighed for at optage lån, skal kommunen vejlede om konsekvenserne ved, at borgeren på eget initiativ udnytter denne mulighed.

Oplysninger, der fremkommer efter kommunens genvurdering

Ankestyrelsen foretager en prøvelse af kommunens afgørelse med udgangspunkt i forholdene på tidspunktet for kommunens afgørelse. Hvis der under Ankestyrelsens behandling af sagen fremkommer nye oplysninger vedrørende forholdene på tidspunktet for kommunens afgørelse (nova), eller hvis der fremkommer nye oplysninger om forhold, der er indtrådt efter kommunens afgørelse (mellemkommende fakta), skal disse oplysninger inddrages i Ankestyrelsens vurdering.

Principmeddelelse 22-18:

Kommunens pligt til opfølgning

Kommunen har pligt til løbende at følge op på de enkelte sager om hjælp efter serviceloven for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. Kommunens pligt til opfølgning skal ses i sammenhæng med vejledningspligten. Det kan være nødvendigt at foretage en opfølgning af borgerens hjælpebehov og de visiterede ydelser for at kunne yde en korrekt vejledning.

Kommunens vejledningspligt

Kommunen har, som en del af helhedsvurderingen, pligt til at behandle ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning. Det følger af retssikkerhedsloven. Det betyder også, at borgeren skal have tilbud om rådgivning og vejledning, hvis det er nødvendigt. Som udgangspunkt har kommunen kun pligt til at vejlede, hvis der er en anledning til det. Det følger af god forvaltningsskik, at en myndighed, efter omstændighederne, også er forpligtet til at vejlede på eget initiativ. Det betyder, at kommunen har pligt til at vejlede selvom borgeren, hverken direkte eller indirekte, har bedt om vejledning. Det betyder også, at vejledningen ikke nødvendigvis skal ske i forbindelse

med en ansøgning om hjælp, men fx kan ske i forbindelse med bevilling af en anden ydelse eller i forbindelse med opfølgning. Vejledningen forudsætter, at kommunen i forvejen er i kontakt med borgeren.

Realudligning

Manglende eller mangelfuld vejledning fra kommunens side kan efter omstændighederne føre til, at borgeren skal stilles, som om kommunen havde ydet korrekt og fyldestgørende vejledning. Det kan fx betyde, at borgeren er berettiget til hjælp fra et tidligere tidspunkt end ansøgningstidspunktet, eller det kan få betydning for vurderingen af, om en borger, der uberettiget har modtaget ydelser, også har modtaget ydelserne mod bedre vidende.

Eksempler på kommunens vejledningspligt

I forhold til pensionslovens bestemmelse om personligt tillæg betyder kommunens forpligtelser, at kommunen skal være særligt opmærksom på, om der er behov for at vejlede borgeren om muligheden for at søge personligt tillæg, fx i forbindelse med bevilling af en bolig. Kommunen skal i den forbindelse også vejlede om konsekvenserne ved fx at låne penge af familiemedlemmer til dækning af udgifterne, hvis der foreligger oplysninger i sagen, der gør denne vejledning aktuel, fx oplysninger om borgerens økonomiske forhold.

Principmeddelelse 72-17:

Formålet med de skærpede beskæftigelseskrav i aktivloven er at give borgere, som modtager integrationsydelse, uddannelses- eller kontanthjælp, et incitament til at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Det formål kan ikke opnås, hvis følgerne af nedsættelsen af integrationsydelsen, uddannelses- eller kontanthjælpen kan undgås ved at supplere med en anden ydelse efter anden lovgivning, fx pensionsloven. Det får derfor konsekvenser for størrelsen af det personlige tillæg i form af supplement til brøkpension, når ansøgeren er gift med en person, der er omfattet af de skærpede krav i kontanthjælpsreglerne på grund af ovennævnte formålsfortolkning.

I den konkrete sag var borgerens ægtefælle omfattet af de skærpede beskæftigelseskrav i kontanthjælpsreglerne, hvilket gjorde, at borgeren ikke kunne få mere i personligt tillæg for at kompensere for nedsættelsen af ægtefællens kontanthjælp i henhold til kontanthjælpsloftet og 225-timersreglen.

Helbredstillæg og udvidet helbredstillæg

Principmeddelelse 68-17:

Kommunen kan yde hjælp til sygebehandling, medicin, tandbehandling eller lignende, hvis behandlingen er nødvendig og helbredsmæssig velbegrundet. Kommunen kan også yde hjælp til egenbetalingsandelen til tandbehandling og tandpleje, hvortil der er bevilget tilskud efter lov om aktiv socialpolitik § 82 a.

Kommunen kan ikke yde hjælp, hvis ansøgeren eller ægtefællen har indtægter eller formue, der kan dække behovet. Med formue sidestilles realistiske låne- eller kreditmuligheder.

Udbetalinger eller tilskud fra en privat forsikring

Udbetaling eller tilskud fra en privat forsikringsordning, som eksempelvis Sygeforsikringen "danmark", sidestilles med egne midler fra det tidspunkt, hvor forsikringssummen eller tilskuddet kommer til udbetaling. Hvis en udbetaling eller et tilskud fra en privat forsikringsordning sker som refusion efter behandlingens afslutning, beror det på en konkret vurdering af ansøgerens og ægtefællens økonomi, om der kan ydes hjælp til hele eller en del af den forsikringsdækkede del af udgiften.

I vurderingen af ansøgerens økonomiske forhold skal det inddrages, om ansøgeren efter afholdelse af rimelige, faste udgifter og en eventuel egenbetaling af den ansøgte behandlingsudgift, kan afholde udgiften til den forsikringsdækkede del af behandlingsudgiften uden derved at stå uden midler til kost og andre fornødenheder frem til tidspunktet for refusion af den forsikringsdækkede del af behandlingsudgiften.

Kommunen kan, med samtykke fra borgeren, indhente oplysninger om, hvorvidt behandleren, eksempelvis en tandlæge, kan indtræde i retten til tilskuddet fra eksempelvis Sygeforsikringen "danmark" med den konsekvens, at ansøgeren ikke skal betale tilskuddsdelen af behandlingsudgiften til behandleren forinden refusion.

Tilbagebetaling

Yder kommunen transbestemt hjælp til en del af en behandlingsudgift, som efter afholdelse vil udløse et tilskud fra en privat forsikring som eksempelvis Sygeforsikringen "danmark", vil hjælpen til den tilskudsberettigede del være tilbagebetalingspligtig. Kommunen skal senest ved udbetalingen af hjælpen gøre kravet om tilbagebetaling gældende.

Principmeddelelse 106-15:

Kommunen yder tilskud til betaling for tandpleje til personer, som modtager ydelser efter aktivloven svarende til uddannelseshjælp og kontanthjælp. Dette fremgår af aktivlovens § 82a.

Hvis udgiften til et samlet behandlingsforløb overstiger 10.000 kr., skal kommunen forhåndsgodkende, at der ydes tilskud efter aktivlovens § 82a. Kommunen skal i den forbindelse vurdere, om behandlingen er nødvendig og helbredsmæssig velbegrunder.

Kommunen yder desuden tilskud til udgifter til tandbehandling til personer, som ikke har økonomisk mulighed for at afholde udgiften, hvis behandlingen er nødvendig og helbredsmæssig velbegrunder. Dette fremgår af aktivlovens § 82.

Kommunen skal sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, inden der træffes afgørelse om, hvorvidt betingelserne for hjælp til tandbehandling er opfyldt

Kravet om, at en behandling skal være nødvendig og helbredsmæssig velbegrunder, vil ifølge lovbemærkningerne til aktivlovens § 82 a som hovedregel være opfyldt, hvis behandlingsbehovet er dokumenteret i et behandlingsoverslag fra ansøgers tandlæge.

Det er derfor ikke tilstrækkeligt til at fravige ovennævnte udgangspunkt, at kommunens tandlægekonsulent er uenig med ansøgers tandlæge og vurderer, at en anden og billigere behandling kan dække ansøgers behov.

Det er kommunens ansvar, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at der kan træffes afgørelse om hjælp til tandbehandling efter aktivlovens § 82 og § 82a. Det er derfor også kommunen, der skal sikre, at der er tilstrækkelige oplysninger i sagen til, at det kan vurderes hvilken behandling, der er nødvendig og helbredsmæssig velbegrunder. Kommunen skal begrunde det konkret, hvis der ikke ydes hjælp til hele den ansøgte tandbehandling.

Kommunen kan derfor ikke give helt eller delvist afslag på hjælp til tandbehandling efter §§ 82 og 82a alene med henvisning til tandlægekonsulentens vurdering, uden konkret at forholde sig til, om den foreslåede behandling rent faktisk kan dække ansøgers behov.

Hvis der er tvivl om ansøgerens behandlingsbehov, herunder hvilken behandling der er nødvendig og helbredsmæssig velbegrunder, kan kommunen som led i sagsoplysningen overveje at indhente en yderligere faglig vurdering fra ansøgers tandlæge om behandlingsbehovet. Kommunen kan eksempelvis forelægge et alternativt forslag fra kommunens tandlægekonsulent for ansøgers egen tandlæge og bede tandlægen

forholde sig til, om det kan dække behandlingsbehovet. Kommunen kan også bede ansøgers egen tandlæge forholde sig til, om en anden eller en mere kortsigtet løsning kan dække behandlingsbehovet. Det skal i den forbindelse tillægges vægt, at ansøgers egen tandlæge har undersøgt ansøger, og dermed har et bedre grundlag at vurdere behandlingsbehovet ud fra.

Hvis ansøgers tandlæge og tandlægekonsulent er uenige om, hvilke behandling der er nødvendig og helbredsmæssig velbegrunder, kan kommunen også bede om en vurdering fra en anden tandlæge (second opinion).

Hvis ansøgers tandlæge fastholder det oprindelige behandlingsoverslag under henvisning til, at det er den mest langsigtede løsning, men ellers er enig i, at tandlægekonsulentens behandlingsforslag kan dække behovet mere kortsigtet, vil det efter en konkret vurdering kunne begrunde, at der alene ydes tilskud til den billigere og mere kortsigtede behandling.

Principmeddelelse 24-12:

Friværdien i en ejerbolig, som en pensionist ikke bebor, indgår ikke i beregningsgrundlaget for tilkendelse af helbredstillæg og supplerende pensionsydelse (ældrecheck).

Der er ikke hjemmel til at anse friværdi for omfattet af de regler, der er fastsat i pensionsloven om opgørelsen af den likvide formue i forhold til helbredstillæg og supplerende pensionsydelse (ældrecheck).

Efter Ankestyrelsens vurdering er der ikke tilstrækkeligt grundlag for at sidestille friværdi i ejendom med indestående i pengeinstitut m.v.

Principmeddelelse 23-10:

Ved afgørelse om retten til helbredstillæg for en gift pensionist, der boede på plejehjem, skulle der kun tages hensyn til hendes del af formuen og ikke ægtefællernes samlede formue, da hun blev anset for enlig i pensionslovens forstand.

Ved opgørelsen af likvid formue skulle der ikke medregnes den del af kontobeholdningen, der stammede fra et byggelån. Der blev lagt vægt på, at lånet var udbetalt under forudsætning af, at byggeriet gennemførtes som planlagt. Rådigheden over beløbet var således begrænset ved, at beløbene skulle bruges til byggeriet. Ankestyrelsen havde antaget sagen til supplement af Principafgørelse P-13-08.

Principmeddelelse 224-09:

Ved opgørelsen af ansøgers formue kunne der ikke ses bort fra en invalidesum, der var udbetalt som erstatning for tab af erhvervssevne. Begrundelsen var, at det var fastsat i loven, i hvilke tilfælde der kunne ses bort fra formue, og at lovteksten måtte anses for at være udtømmende.

Principmeddelelse 205-09:

Ved afgørelsen af, om der var ret til helbredstillæg, skulle der ikke tages hensyn til den båndlagte formue. Den båndlagte formue kunne ud fra en samlet vurdering ikke anses for at være likvid. Ankestyrelsen lagde afgørende vægt på, at førtidspensionisten samtidig med sagen om helbredstillæg havde fået afslag fra Statsforvaltningen på frigivelse af sin båndlagte kapital, bortset fra et beløb til dækning af boliglån.

Principmeddelelse 203-09:

Kommunens og nævnets afgørelser var ugyldige, fordi der ikke var givet nogen begrundelse for, at en ansøgning om hjælp til tandbehandling kun kunne imødekommes delvis. Hverken nævnets eller kommunens afgørelse indeholdt nogen tandlægefaglig begrundelse for, at der ikke kunne ydes hjælp til

hele den ansøgte behandling. Sagen blev derfor hjemvist til kommunen, som skulle træffe en ny og begrundet afgørelse om hvilken hjælp, der kunne ydes.

Principmeddelelse P-9-07:

En pensionist havde ret til helbredstillæg til briller med slap off glas.

Slap off glas var betegnelse for, at der var indbygget en prismatisk effekt i brilleglassene for at modvirke dobbeltsyn, og dette var nødvendigt på grund af stor styrkeforskel (aktuelt 3,5 dioptri).

Principmeddelelse P-1-06:

Helbredstillæg til briller blev ydet efter ansøgning. Det var derfor kommunens prisaftale med en leverandør, der skulle lægges til grund for beregningen af tillægget. Der forelå ikke oplysninger om, at anskaffelsen ikke kunne afvente kommunens behandling af ansøgningen. Der var derfor ikke ret til helbredstillæg i forhold til den faktiske anskaffelsespris.

Principmeddelelse P-24-04:

Formue i form af obligationsbeholdning i depot blev anset som likvid formue. Pensionisten havde i forbindelse med optagelse af nedsparingslån indgået aftale om, at hun udover et engangsbeløb på 50.000 kr. alene skulle have et fast månedligt beløb.

Principmeddelelse P-21-03:

Der kunne ikke ydes helbredstillæg til dækning af udgiften til individuelt fremstillede læsebriller, da der ikke var en synsforskel på 1 dioptri eller derover.

Det blev lagt til grund, at selv om ansøger ikke kunne købe sine læsebriller i almindeligt håndkøb, men skulle have dem fremstillet individuelt hos optiker, var der ikke hjemmel i bekendtgørelsen til at yde dækning, da ansøger ikke opfyldte betingelserne.

Der blev ikke taget stilling til, om udgiften kunne dækkes som et personligt tillæg.

Principmeddelelse P-9-02:

Provenuet fra et nedsparingslån, som var indsat på 2 bankkonti og således var likvid formue, skulle medregnes ved formueberegningen i forbindelse med ansøgning om personligt tillæg og helbredstillæg.

Der var ikke hjemmel til at se bort fra provenuet, da indeståender på bankkonti skal indgå i formueberegningen. Ansøgers økonomiske situation kunne ikke siges at være særligt vanskelig på baggrund af det store bankindestående.

VIII. De konkrete sager:

Personligt tillæg:**Betingelser for at være omfattet:**

Sag 1: Stadfæstelse – afslag på personligt tillæg til maling af lejlighed, idet udgiften ikke er rimelig og nødvendig. Boligen er ikke sundhedsskadelig, og borger vil ikke blive smidt ud (dette er undersøgt ved en tidligere ansøgning i 2020).

Sag 2: Stadfæstelse – afslag på personligt tillæg til afholdte udgifter til medicin. Borgeren har afholdt udgifterne, og borgeren betragtes derfor ikke som økonomiske vanskeligt stillet. Personligt tillæg ydes som udgangspunkt ikke med tilbagevirkende kraft. Der er ikke oplysninger som gør, at dette kan fraviges i borgerens tilfælde.

Sag 3: Stadfæstelse - afslag på personligt tillæg til flytning og indskud. Borgeren har påtaget sig udgiften før ansøgning blev modtaget i kommunen. Borgeren har endvidere midler på sin konto, og borgeren har lånt penge af en ven til udgiften.

Supplement til brøkpension:

Sag 4: Stadfæstelse – tildeling af personligt tillæg som supplement til brøkpension. Borgeren kan med det bevilgede supplement opretholde en rimelig forsørgelse. De fælles faste boligudgifter deles med to, da borgeren er samlevende. Se principmeddelelse 34-19.

Tilbagebetaling.

Sag 5 og 6: Stadfæstelse – Borgeren har fået tildelt personligt tillæg til huslejerestance og overlevelseshjælp med tilbagebetalingspligt. Borgeren har udvist uforsvarlig økonomi, og betingelserne for at kræve tilbagebetaling er til stede.

Helbredstillæg/udvidet helbredstillæg:**Personkreds:**

Sag 7: Stadfæstelse – afslag på udvidet helbredstillæg. Borgeren er ikke i personkredsen for udvidet helbredstillæg til tandbehandling, da borgeren er tilkendt førtidspension pr. 1. oktober 2020

Ansøgning:

Sag 8: Stadfæstelse – afslag på udvidet helbredstillæg til fodbehandling. Borgeren har ikke ansøgt inden behandling. Der er tale om fodbehandling uden sygesikringstilskud, og kommunen skal derfor vurdere om behandlingen er omfattet af reglerne om udvidet helbredstillæg, hvilket ikke har været muligt, når der ikke er ansøgt før behandling.

Sag 9: Stadfæstelse – afslag på udvidet helbredstillæg til briller. Borgeren har købt brillerne før ansøgning. Der er ikke oplysninger som gør, at der kan ses bort fra, at der ikke er ansøgt før ansøgning.

Sag 10: Stadfæstelse – afslag på udvidet helbredstillæg til briller, da de er anskaffet inden ansøgning. Der er ikke tale om en akut og uopsættelig udgift.

Sag 11: Stadfæstelse – afslag på udvidet helbredstillæg til fodbehandling. Behandlingen er foretaget, inden borgeren har ansøgt om tillæg, og der er ikke tale om akut og uopsættelig udgift.

Sag 12: Stadfæstelse – afslag på udvidet helbredstillæg til tandbehandling. Borgeren har ikke ansøgt digitalt før behandlingen blev foretaget. Der er obligatorisk krav om digitalt ansøgning, og der er ikke oplysninger i sagen, der peger på, at brogeren skal undtages herfor. Det er derfor ikke tilstrækkeligt, at kommunen har modtaget tandlægens overslag.

Sag 13: Stadfæstelse - afslag på personligt tillæg og på protesebehandling efter reglerne om udvidet helbredstillæg. Borgeren har fået udført behandlingen inden kommunen modtog ansøgningen. Der er ikke tale om en akut og uopsættelig udgift.

Sag 14: Stadfæstelse – afslag på udvidet helbredstillæg. Borgeren har ikke ansøgt digitalt, da der alene er afleveret overslag fra tandlæge. Kommunen har vejledt borgeren om ansøgningsproceduren og oplyser, at sagen ikke kan behandles uden en ansøgning.

Sag 15: Stadfæstelse - afslag på helbredstillæg og udvidet helbredstillæg. Behandlingen er foretaget, inden borgeren har ansøgt om tillæg

Sag 16: Stadfæstelse – afslag på dækning af udgifter til briller, som er købt uden brug af kommunens prisaftale. Borgeren ret til udvidet helbredstillæg til briller efter kommunens prisaftale. Der er ikke oplysninger som dokumenterer, at borger ikke kan benytte en brille efter prisaftalen.

Brug af tandlægekonsulenter:

Sag 17: Stadfæstelse – afslag på udvidet helbredstillæg til tandbehandling. Hverken kommunens tandlægekonsulent eller anden tandlæge (second opinion) vurderer tandbehandlingen som nødvendig eller helbredsmæssig velbegrundet. Borgeren har resttandsæt til tilstrækkelig tyggefunktion.

Sag 18: Stadfæstelse - afslag på udvidet helbredstillæg til brobehandling. Borgeren er bevilget alternativt forslag som er godkendt af egen tandlæge. Kommunen har fulgt vores praksis i principmeddelelse 106-15.

Sag 19: Stadfæstelse af personligt tillæg – hjemvisning af udvidet helbredstillæg. Borgeren har selv midler til at afholde udgiften til tandbehandling efter reglerne om personligt tillæg. Borgeren kan have et tillægsprocent på mere end 0, og derfor skal kommunen vurdere sagen efter reglerne om udvidet helbredstillæg. Kommunen kan ikke undslå sig at vurdere sagen efter reglerne om udvidet helbredstillæg med henvisning til beløbsgrænse på under 10.000 kr., og derfor hjemvisning af sagen til vurdering af dette.

Sag 20: Stadfæstelse– afslag på brobehandling men i stedet bevilling af unitorprotese som udvidet helbredstillæg. Borgerens egen tandlæge er enig i kommunens alternative forslag. Vi henviser til vores praksis i principmeddelelse 106-15.

